

LAO-TZU: EJDERHANIN YOLU

Miriam Henke

Jérôme Meyer-Bisch

Lao-Tzu

(İÖ. VI. yüzyıl)

Çin'in geleneksel felsefelerinden Taoculuğun kurucusu. Çok eski bir tarihte yaşadığı için hakkında pek fazla bilgi ulaşmamıştır günümüze. Çin'in doğusundaki Henan eyaletinde küçük bir köyde dünyaya geldiği, imparatorluk sarayında kütüphaneci olarak çalıştığı, ülkesinin doğusundan batısına doğru tek başına çok uzun bir yolculuğa çıktığı, Çin Seddi'ni aşip o dönem için bilinmeyen diyarlara seyahat ettiği söylenmektedir. Tarih boyunca Çin halkı tarafından bir ermiş, kutsal bir filozof, büyük bir bilge olarak görülmüştür.

Gerek yaşamı gerekse *Tao Te Ching* adlı yapıtıyla Lao-Tzu insanlığa bilgeliği, küçük hesaplar ve kavgalardan uzak durarak "doğru yolda" ilerlemeyi öğütlemiştir.

Almanya'da doğan yazarımız **Miriam Henke**, üniversitede Çin edebiyatı eğitimi gördü. Asya'da uzun yolculuklara çıktı. Şu anda Paris'te yaşıyor ve çevirmenlik yapıyor.

Çizerimiz **Jérôme Meyer-Bisch**, Paris'te oturuyor, evinin mutfağında yaşayıp, yatak odasında resim yapıyor. Çin bölgesine bayılıyor.

Akın Terzi İstanbul'da çevirmenlik yapıyor. Ying-Yang felsefesine göre yaşamıyor olabilir, ama mabet ağaçlarını çok seviyor.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com

Metis Küçük Filozoflar 5
Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu
Miriam Henke
Jérôme Meyer-Bisch

Fransızca Basımı
Lao-Tseu ou la Voie du dragon
Les petits Platons, 2010
© Les petits Platons, Paris

Türkçe Yayın Hakları
© Metis Yayınları, İstanbul, 2011
Birinci Basım: Ekim 2011

Küçük Filozoflar Yayın Kurulu
Savaş Kılıç, Tuncay Birkan,
Müge Sökmen, Semih Sökmen

Orijinal Grafik Tasarım
Yohanna Nguyen

Türkçe Basım Grafik Uygulama
Emine Bora

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No. 12/197-203
Topkapı, İstanbul Tel: 212 5678003

Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu

Yazan Miriam Henke

Resimleyen Jérôme Meyer-Bisch

Çeviren Akın Terzi

Çin'de Çou Hanedanı döneminde, gökyüzü pırıl pırıl, sıcak bir yaz gecesi. Uzak bir gezegenden kopup gelen bir kuyruklu yıldız, ardında yıldızlarla ışıldayan bir Yol bırakarak yerküreye teğet geçiyor. Kulübesinin önünde oturan genç Çinli kadın tam o sırada gökyüzüne bakıyordu. Çok heyecanlanan genç kadın, yediği eriğin çekirdeğini yutuverdi. Her hayat yeni bir hayat doğurur, nitekim değişim de budur. Ertesi yıl genç kadın, yaşlı bir adam görünüşüne sahip bir bebek dünyaya getirdi. Uzun kulaklarından dolayı bebeğe Li-Tan, yani "kepçe kulak" adı verildi.

Büyüyünce Li-Tan'ın olağanüstü bir zekâya sahip olduğu anlaşıldı. Kendisini tereddüdün alt etmesine ya da sabırsızlığın ele geçirmesine izin vermiyordu. Dingin ve alçakgönüllü tavrından övgüyle söz edildiğinde, Li-Tan şöyle diyordu:

"Üzerinden gidilebilecek yol, Yol değildir."

"Hiç şüphe yok," diyordu köylüler,
"bu çocuk ejderhanın oğlu."

Köylülerin sözlerini duyan Li-Tan gülümserdi:

"Sizin gözünüzde, esneyip gerine gerine bulutların üstüne uzanan görkemli ejderhanın oğluyum ben, öyle mi? Sizin gibiler abartılı düşünür hep, ama yeryüzünün alçakgönüllülüğü, göğün tutkusundan daha fazla denge sağlar şu dünyamıza.

"Hem, ben ejderhaların tam olarak hangi familyaya ait olduğunu da bilmiyorum. *Kutsal Faydalı Bilgiler Hazinesi* adlı ansiklopedimizde hayvanlarla ilgili şu sınıflandırmayı buldum:

İmparatora ait olan hayvanlar
Kaplarda muhafaza edilen hayvanlar
Evcilleştirilmiş hayvanlar
Besi domuzları
Deniz kızları
Hayali hayvanlar
Sokak köpekleri
Delirmiş gibi davrananlar
Haddi hesabı olmayanlar
Çok ince fırçayla çizilmiş olan hayvanlar
Testiyi kırmış olanlar
Uzaktan sineğe benzeyenler

"Bu listede ejderhaları göremiyorum. Bu bir yana, evreni zorla düzene sokmaya çalışmak ne kadar da boş bir çaba! Bir gün gelecek başka insanlar bu sınıflandırmayı yetersiz bulacak, oysa şimdi bize ne kadar da akla yakın görünüyor."

Bunun üzerine Li-Tan'ın adı Lao-Tzu, yani "yaşlı bilge" diye değiştirildi.

Lao-Tzu, dünya dediğimiz şu bitip tükenmez kitabı okumayı seviyordu. Çeltik tarlaları arasında yürüyor, mabet ağaçları ve akdutlarla çevrili kayaların gölgelerinde dinleniyor, yeşermiş çayırlardan ve dik bayırlardan geçiyor, kimi zaman da kutuplar kadar soğuk tepelere çıkıyordu. Dağların karlı dorukları, evreni dolduran milyonlarca varlık arasında kendisinin ne kadar da önemsiz olduğunu gösteriyordu ona.

Genç Lao-Tzu'nun hayattaki basit şeylere duyduğu merak bitmek tükenmek bilmiyordu. Köylüleri seyrederken düşüncelere dalıyordu:

"Sabanın göbeğine otuz çubuk bağlıdır, ama sabanın iş görmesini sağlayan bu çubuklar arasındaki boşluklardır. Çömlekte de önemli olan içindeki boşluktur. Kapı ve pencere boşlukları olmayan bir ev ne işe yarar ki? Demek ki bir şeyin varlığı doluluktan kaynaklanır, ama onu kullanışlı kılan boşluktur."

Lao-Tzu'nun düşünceleri arkadaşlarının hoşuna gidiyordu. Bu düşüncelerden aslında pek bir şey anlamasalar da akıllarında tutmaya çalışıyorlardı, çünkü bunlar eskilerin öğrettiklerini altüst ediyordu. Bu çılgın gençler, dağlardan fışkıran kaynaklar gibi coşkuluydular, yorulmak nedir bilmezlerdi.

ir.
ki
şh
tu.

Lao-Tzu, Henan eyaletinde bulunan Luoyang'daki İmparatorluk Sarayı'nda arşivci ve astrolog olmuştu. Birkaç öğrencisiyle birlikte, yeni kurulan imparatorluk kütüphanesinde çalışıyordu. İmparator Pingvang ülkeyi modernleştirmeye girişmiş, başkenti Luoyang'a taşımış, kurum ve memur sayısını da artırmıştı.

Ama aslında imparatorluk yedi eyalete bölünmüş bir haldeydi. İmparator Pingvang, her eyaletin başına kendisine sadık bir prens koymuştu. Bu prenslerden biri öldüğünde, yönettiği eyalet önce oğulları, sonra oğullarının oğulları arasında paylaştırılıyordu, öyle ki imparatorluğun dört köşesinde yan yana bir sürü küçük prenslik ortaya çıkmıştı. İmparator, ayaklarını böceklerin kemirdiği bir karyolada yatıyor gibiydi: Prensler arasındaki düşmanlıkları körükleyerek hüküm sürüyordu.

Lao-Tzu kütüphanenin penceresinden, can çekişen Saray'daki entrikalara tanık oluyordu. Zaman zaman da sarayın bahçesinde, kasımpatıları ve kelebekler arasında, asık suratlı, yaşlı bir adamın dolaştığını görüyordu.

Lao-Tzu, imparatorun danışmanı olan saygıdeğer Konfüçyüs'ün bu kederli halinden, Pingvang'ın kudretli ama manevi olarak âciz olduğunu anlamıştı. Evet, başkalarına hükmedebiliyor, ama ne çare, kendine hükmedemiyordu. Devamlı sabırsızlığın pençesindeydi. Bu da saçma, hatta kimi zaman tehlikeli kararlar almasına yol açıyordu.

"Gerçekten güçlü olan insan, gergedan ve kaplanın bile karşısına çıkabilir," diye düşündü Lao-Tzu, "çünkü arzularını geride bırakmıştır, dolayısıyla da ölümden korkmaz. Ama devamlı kaygı içinde olan insan âcizdir."

Çay yaprakları bile kaynar suda yavaş yavaş açılıyordu ama, İmparator Pingvang'ın sabırsızlığı onu yiyip bitiriyordu. Çay yaprakları ancak güneşte kuruduktan sonra, zamanı geldiğinde suya rengini ve kokusunu bırakabilir. Yani her şeyde doğru zamanı beklemek gerekir. Hükümdar da uyruklarını dönüştürmek ve lütuflara boğmak için uygun zamanı bilmelidir. Ne var ki Çin'de durum hiç de böyle değildi. Pingvang sinirli ama etkisiz bir kişiydi, imparatorluğu da yenmeye hazır muhteşem bir meyveyi andırıyordu.

Günlerden bir gün yaşlı Konfüçyüs imparatorluk kütüphanesine geldi ve burada Lao-Tzu tarafından karşılandı. Lao-Tzu, büyük bir nezaketle Konfüçyüs'ün istediği kitapları getirdi. Bunun üzerine Konfüçyüs eşi görülmemiş bir zarafet ve incelikle *İlkbahar ve Sonbahar Yıllıkları*'nı yorumlamaya koyuldu. Eski imparatorların bilgeliğinden, halk için ahlaki eğitimin gerekliliğinden söz ederek, insan doğasının cömertliğine ve adaletine duyduğu umudu anlattı Lao-Tzu'ya.

Lao-Tzu yavaşça eğildi:

“İyi niyet ve büyüklere saygı doğal davranışlar değildir, insanlar tarafından yaratılmıştır,” diye cevap verdi.

Konfüçyüs de eğildi:

"Kurallar ve yasalar olmazsa, kuşlarla ve vahşi hayvanlarla kim yaşayabilir ki? Orta yolu bulmanın sağladığı uyumla kusursuz bir düzende hüküm sürmeyi kim istemez ki?"

"Evrenin düzeni," diye cevap verdi Lao-Tzu, "bu uyumdan önce gelir. Bir tas suyu olan kişi, buna sırt çeviren kişiyle bir değildir. Bilenmiş kılıç keskinliğini hep koruyamaz. Altın ve yeşim taşıyla dolu bir oda sonsuza kadar böyle kalamaz."

Konfüçyüs'ün yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı. Şimdiye dek hiç kimsenin böyle konuştuğunu duymamıştı:

"Madem insanın bütün hareketlerinin sonu uyumsuzluğa varıyor, o zaman hiçbir şey yapmayıp mutlak eylemsizlikle mi yetinmeli?" diye sordu Konfüçyüs.

"Göğün Yolu," diye cevap verdi Lao-Tzu, "o bildiğimiz eylemsizlikler gibi değildir, etkin bir eylemsizliktir: Evrenin doğal düzenine göre hareket etmektir. Hiçbir madde su kadar narin değildir, gene de su kendine yol açabilir ve işini bitirir bitirmez geri çekilir. Yol da su gibidir."

"Peki bu Yol'a hangi yoldan ulaşılır?" diye sordu Konfüçyüs.

Lao-Tzu kendi kendine konuşuyormuş gibi mırıldandı:

"Üzerinden gidilebilecek yol, Yol değildir. Ne ben o Yol'u gösterebilirim, ne de sen onu takip edebilirsin."

Bu sözler yaşlı Konfüçyüs'ü sarsmıştı. Bir ay boyunca tek bir kelime çıkmadı ağzından. Çok sevdiği müzik bile tat vermez olmuştu. Lao-Tzu'nun ima ettiği gibi, insan adaletinin var olmaması mümkün müydü? Kardeş sevgisi, büyüklere saygı, dürüstlük, düzenin tekrar kurulmasına imkân verecek kadar güçlü değil miydi?

Bu arada, İmparatorluk'taki başıbozukluk biraz daha artmıştı. Lao-Tzu da Yol'u aramak üzere Saray'dan ayrılmaya, nesnelerin görünüşünün üzerine insanların kılıf gibi geçirdiği keyfi adlandırmalardan uzaklaşmaya karar vermişti.

İmparator Pingvang, Lao-Tzu'nun yoksul ve başına buyruk bir hayat sürmek için yüksek makamdaki görevlerine sırt çevirmesine şaşırmıştı:

"Ey benim sadık hizmetkârım, her şeyi verdim sana. Daha ne istersin?"

Lao-Tzu, Imparator'u selamlayıp şöyle dedi:

"Bizler kendimize gereğinden fazla değer veriyor, başkalarının hayranlığından zevk duyuyoruz. Ün, güç ya da servet peşinden niçin gidelim ki? Kaplanı ve leoparı güzel oldukları için avlıyor, maymunu marifetli olduğu için yakalıyor, köpeği de sürüyü korusun diye yetiştiriyoruz. Servetini artıran kişi hemcinslerinin, başka insanların arasını bozar, kendi yüreğine de kaygı tohumları eker. Şöhret peşinde koşan kişi gün gelir gözden düşer. Unvan ve servet insanı kendi içine hapseder. Ama bilge kişi evrenin Yol'unu takip etmek ve kendini sonsuzlukta yeniden bulmak için kişiliğinin sınırlarını aşabilen kişidir."

Kütüphaneye dönen Lao-Tzu öğrencilerine ayrılma kararını açıkladı. Nereye gitmek istediğini söylemedi, yalnızca batıya doğru gideceğini belirtti. Öğrencileri bu ayrılığın geri dönüşünün olmadığını düşündüler:

“Üstat,” dediler Lao-Tzu’ya, “yıllarca bize ebedi Yol’u takip etmeyi öğrettin. Peki batıdaki Yol ile İmparatorluk Sarayı’ndaki aynı değil mi? Biz seni bu kadar sevdiğimiz halde, niçin bizi bırakıp gidiyorsun?”

Şöyle cevap verdi Lao-Tzu:

"Anne babaya saygı göstermek onları sevmekten, anne babayı sevmek onları unutmaktan, anne babayı unutmak da onlara kendini unutturmaktan kolaydır. Üstadınıza karşı saygılı ve sadık olma çabalarınız doğuştan gelen erdemlerinize gölge düşürür. Yüce bir itibara sahip kişi imparatorluktaki tüm itibarların, yüce bir servete sahip kişi tüm maddi servetlerin, yüce bir arzuya sahip olan kişi de şan şöhretin, her tür övgünün üstündedir. İşte bu yüzden Yol değişmez."

Bilge'nin peşinden gitmek isteyen pek çok kişi çıkmıştı. Ama tıpkı tilkinin nehri geçerken ardında iz bırakmaması gibi, Lao-Tzu da büyük bir kurnazlık yaptı. Bir öküzün sırtına binip ormanın içinde gözden kayboldu yavaş yavaş. Yolda tek başına, her şeye baştan başlayacağı yerin kıyısında buldu kendini.

çıkmişti.
rakmaması
öküzün
yavaş yavaş.
yerin

Ertesi sabah, gökyüzü hâlâ zifiri karanlıkken, bir yandan da tan ağarıyor, karanlığı oradan buradan deliyordu. Bu ışıpta biçimler ne olmak istediklerine hâlâ karar vermiş değildi sanki. Güneşin ilk ışıklarıyla bulutların gümüşü kenarları parıldamaya başlamış, ama sonra güçlenen güneşin altında bütün parıltılar sönüp gitmişti. Gecenin sesleri kaybolmuştu yavaş yavaş. Saray'ın sıkıntısından kurtulmuş olan Lao-Tzu vücudundaki uyuşukluğun da geçtiğini hissetti. Tıpkı mevsimlerin art arda gelişi gibi, doğa değişmez, kader de geri çevrilemezdi.

"Haydi," dedi öküze Lao-Tzu, "gidelim! Yol'da hiçbir şey çıkmazın önümüze! Yol sayesinde mümkün her şey, Yol olmazsa mümkün değil hiçbir şey!"

şildi
narları
şin altında
ybolmuştu
n Lao-Tzu
ipki
ader de

bir

Mevsimler geçti, Lao-Tzu koskoca imparatorluğun değişik yerlerini dolaştı. Sanki dünyaya ilk kez bakıyormuş gibi gelmişti ona. Yolda karşısına çıkan sığırların ve atların kusursuz güzelliği, her birinin olağanüstü bir zekânın eseri olduğunu açığa vuruyordu. Bu hayvanların dört ayağı ve parlak postu gökyüzünden geliyordu; oysa atların gemleri, sığırların hızmaları insanların işiydi. Bunlar aşağılık şeylerdi, çünkü evrenin doğal düzenini bozuyorlardı.

...gibi
e atların
zekânın eseri
rt ayağı ve
rın gemleri,
ağılık şeylerdi.

Yıllar yılları kovaladı. Gökyüzü ile yeryüzü arasında gittiği yolda Lao-Tzu'ya kırlangıçlar ve turnalar eşlik etti.

Sıcak bir öğle sonrasında, kavurucu bir vadiyi aşan Lao-Tzu ile öküzü, serin bir gölge bulmak için kayalık bir patikayı tırmanıyorlardı. Yükseklerle çıktıkça, önceleri zar zor duyulan, ama gitgide daha korkutucu olan bir uğultu geldi kulaklarına. Lao-Tzu kişnemeleri, haykırarak verilen emirleri, sonrasında gelen buz gibi kılıç şakırtılarını ve ruhların ağlarken çıkardığı sesi andıran ok vınlamalarını tanıdı.

Lao-Tzu'nun öküzü kulaklarını dikti ve patikanın kenarında bir adım daha atmaya göze almadan önce koca siyah gözleriyle bakındı etrafına. Dağın öte yanında, iki ordunun çarpıştığını gördü Lao-Tzu. Atların toynakları yerden toz bulutları kaldırıyor, bu da savaşçıları adeta delinmez bir örtüyle kuşatıyordu. Uzaklık savaşın ayrıntılarını belirsizleştiriyordu, ama kan bulaşmış demir kokusu savaşın dehşetini hissettirecek kadar keskindi. Kaderi böyle silah gücüyle değiştireceğini sanan bu iki hükümdar, çok büyük bir üzüntüye neden olmuştu Lao-Tzu'da. Karanlık çökmeden önce, evrenin sakin seyri içinde küçücük bir önemi bile olmayan bir dava uğruna pek çok insan ölüp gidecekti.

"Silahlar keder verici aletlerdir, hayata değer verenler için aşağılık şeylerdir. Ruhuna cinayet yerleşen kişi hayatı çoktan terk etmiş demektir," diye düşündü Lao-Tzu.

ao-Tzu
atikayı
zor
ltu geldi
en
ı ve
alarını

e
nında,
nakları
eta

lemir
di.
ki

seyri
na

için

Akşamüstüne doğru, korkutucu yüzleri andıran siyah bulutlar kapladı gökyüzünü. Çok geçmeden de ilk gök gürlemeleri duyuldu. Lao-Tzu sağanak altında titreşen çalıların kıyısındaki küçük bir bambu ormanına varmıştı. Fırtına kısa sürdü, bu da Lao-Tzu'ya imparatorluk sarayındaki yüksek rütbeli memurların sözlerini hatırlatmıştı. Sağanaklar ve fırtınalar şiddetli olur, ama kısa sürer, oysa gökyüzü ile yeryüzü ebedidir.

O halde Yol'u bulmak için sözlerle vakit kaybetmemek ve ona boyun eğmek gerekiyordu. Lao-Tzu'nun başının üstündeki dallardan sular damlıyordu sürekli ve öküzlü usulca ilerliyordu, bu da hayra alametti.

Akşam olduğunda, Lao-Tzu bambularla çevrili bir açıklıkta durdu. Gecenin getirdiğı nemli toprak kokusunu içine çekti zevkle ve öküzünün yumuşacık böğrüne kıvrılıp gözlerini gökyüzüne çevirdi. Tıpkı uçurumlarda kış uykusuna yatan ejderhanın gözünü açtığında ilkbahar olması gibi, uyku Lao-Tzu'yu meçhul âlemlere götürdü.

Gökte bembeyaz bir ay tepeleri aydınlatıyordu. Hiçlik ile varlık arasında gidip gelen Lao-Tzu bu tepelerin çiçeklerle kaplı doruklarına kadar uçtu. Bilge, gökte Yol'u gördüğünü zannetti. Pamuk yığınlarına benzeyen bulutların üzerinde yürümeye başladı. Yalnızca kuşların gidip geldiğı bir yerdi burası.

...lıkta
...çine çekti
...gözlerini
...ykusuna yatan
...sı gibi, uyku

du.
a

Bulutlar, Lao-Tzu'nun ayaklarının altında, yumuşacık bir yumak gibi toplanıyordu yavaş yavaş. Sonunda batının kapısına ulaştı Lao-Tzu. Burada renkler biraz daha berrak gibiydi.

İki yanında çam ağaçları uzanan yol yükseklerle doğru kıvrıla kıvrıla gidiyordu. Burada eski imparatorların ordularının yakıp yıktığı bir sürü yer vardı. Lao-Tzu, ayaklarının altında çıtırdayan iğne yapraklara basa basa, kayalıkların gölgesine daldı. Bir aksöğüdün altında, yaşlı bir kadın otların üstünde oturuyordu. Ellerinin arasında bir testi vardı. Lao-Tzu görgü kurallarına uygun biçimde kadına kibarca seslendi, patikanın nereye gittiğini sordu. Yaşlı kadın koca koca gözlerini Lao-Tzu'ya dikerek, kurumuş yaprakların rüzgârda çıkardığı hışırtıyı andıran kuru bir sesle cevap verdi:

"Ben bu nehrin ruhuyum. Bu yol da hiçbir yere varmaz."

"Bu nehir nedir peki?" diye sordu Lao-Tzu.

"Nehri testimin içinde tutuyorum, ama istersem her an bırakabilirim. Yol bu nehir işte. Yol'u takip ederek, en yüce erdeme ulaşacaksın. Bu da bütün varlıklara iyilik sunan ve her şeye tatlılıkla nüfuz eden su gibidir."

...bir
...nın
...lere doğru kıvrıla
...n ordularının
...klarının altında
...ların gölgesine
...otların üstünde
Lao-Tzu
...ca seslendi,
...oca koca
...ların rüzgârda
verdi:

...varmaz."

her an
k, en yüce
sunan

Lao-Tzu, ilkbahar ve sonbahar rüzgârlarının dövdüğü
doruklarda yol aldı. En sonunda da altın renkli bir
maymunun nöbet tuttuğu bir mağaranın girişine vardı.

*Ey Lao-Tzu, yaklaşık yarım asırdır bekliyorum gelmeni,
şu mağaranın önünde tek başıma ne kadar sıkıldığımı
bir düşün! Hiç kimse geçmez buralardan.
Ta yirmi yıl kadar önce, bir kirpiyle konuşmuştum en son.*

Bunun ardından maymun sıçrayıp karanlıkta kayboldu,
ama sonra sanki Bilge ondan kendisini takip etmesini
istemiş gibi, tekrar yanında beliriverdi.

Mağaranın içinde ilerlerlerken, maymun kendine bir arkadaş bulmuş olmanın verdiği sevinçle taklalar atıyor, masallar anlatıyordu:

Kuyunun dibindeki kurbağanın öyküsünü duydun mu hiç? Kurbağa bir deniz kaplumbağasına şöyle demiş: "Mutluyum.

Kuyudan çıkıyor, kenarda zıplıyorum, sonra da kuyunun dibine dönüyor, bir oyukta dinleniyorum. Suyu daldığımda, su beni taşıyor ve bacaklarım belime kadar çamurun içine batıyor! Çevremde yaşayan larvalar, sivrisinekler, yengeçler benimle kıyaslanamaz. Kuyunun suyundan istediğim gibi faydalanıyor, mümkün olan tüm zevkleri orada

buluyorum, bundan daha iyi ne olabilir ki!"

Bunun üzerine kaplumbağa ona denizi tasvir etmiş:

"Ne enginliğini ölçmeye binlerce fersah yeter, ne de derinliğini ölçmeye binlerce arşın. İster sular aksın içine, ister buharlaşsın, deniz değişmediği için çok mutludur. Aşk ve nefret dalgalar gibi gelip geçicidir, ama denizin

dinginliği hiçbir zaman yitip gitmez."

Kurbağanın tepkisini bir düşünsene!

İnsanların bilgileri hep sınırlıdır. Kurbağanın mutluluğu gibi, sizin teorileriniz, incelikli sözleriniz, bilgeliğiniz de sadece bir anlıktır.

...dun mu hiç
niş: "Mutluyun
a da kuyunun
ya daldığını
amurun içine
kler, yengerler
stedigim gibi
i orada
ir ki!"
vir etmiş
er, ne de
ksin içine.
utludur.
denizin
utluluğu

Tünellerden oluşan kocaman bir labirentin sonunda, Lao-Tzu ile altın renkli maymun bir yeraltı gölüne ulaştılar. Lao-Tzu'nun önünde sürekli zıplayan maymun, "Bak, bak," diye işaret etti ona. Gölün ortasında, küçük küçük dalgaların haber verdiği, kocaman bir lotus goncası çıktı simsiyah suyun içinden. Goncanın ipeksi yaprakları bir bir açıldı. Yaprakların değişik renkleri mağaranın duvarlarına yansıdı. Lao-Tzu hiç bu kadar güzelini görmemişti. Derken yapraklar soluverdi ve bir bir düşmeye başladı gölün yüzeyine. Son yaprak da düşünce, Lao-Tzu'nun gözünden bir damla yaş süzülüp bıyıkları arasında kayboldu. Ama hemen ardından, öncekinden çok daha parlak ve güzel, yeni bir lotus çiçeği belirdi gölün ortasında.

Lao-Tzu maymuna sordu:

"Dostum, söyler misin bana, bulunduğumuz bu olağanüstü yer de neresi?"

Maymun ona, tamamen maymunlara özgü muzip bir bakış fırlatarak şöyle cevap verdi:

Burası neresi bilmiyor musun gerçekten? Senin kalbin.

Bu çiçekler senin hayatının doğan ve ölen anları.

Siz insanlar, zamanı ölçmek için türlü türlü yollar

buldunuz, ama bilin ki hayatın kendisi

lotus çiçekleriyle ölçülür.

Bu manzaranın güzelliğine kendini kaptırıp uzun süre öylece kalakaldı Lao-Tzu. Eski imparatorların Yol'unu incelemiş, doğru ve iyi davranışı keşfetmiş, farklılığın ve benzerliğin ne olduğunu anlamış, doğal olanı doğal olmayandan ayırt etmiş, mümkün olan şeyin nihayetinde mümkün olmadığını kavramıştı; ama bütün bunlar görünüşten ibaretti ve işte varlık aslında burada, gözlerinin önünde duruyordu. Şöyle dedi maymun:

İş bitince çekilmek gerekir.

...farklılığı
...doğal olanı doğal
...şeyin nihayetinde
...bütün bunlar
...nda burada,
...dedi maymun:

Mağaradan çıkan Lao-Tzu, maymunun, kendisini bekleyen silüetini gördüğünü sandı bir an. Ama gördüğü, maymunun altın renkli kürkü değil, yırtık pırtık bir paltoydur ve o muzip yüz de ciddiyetle gülümseyen kırış kırış bir yüzden başka bir şey değildi. Lao-Tzu ağırbaşlı görünüşünden, onun eskiden İmparator Pingvang'ın sarayında birlikte yaşadığı saygıdeğer Konfüçyüs olduğunu anladı. Konfüçyüs eğilip şöyle dedi:

"Neredeyse elli yıldır Yol'u arıyorum, ama öyle bir şeye rastlamadım."

"Söyler misin bana saygıdeğer Konfüçyüs," diye karşılık verdi Lao-Tzu, "Yol'u nasıl aradın?"

Konfüçyüs'ün yüzündeki gülümseme acı dolu bir ifadeye dönüştü:

"Âdetlerde ve tarihte, sanatta, müzikte ve kitaplarda aradım, aritmetikteki tüm yöntemleri kullanarak aradım, en karmaşık ölçümleri yaptım, bunlar da hiçbir işe yaramayınca, ying-yang hakkında çalışmaya verdim kendimi."

"İnsan evrenin küçücük bir parçasından ibaretse, evreni ölçmeye nasıl yeltenebilir ki?" diye sordu Lao-Tzu. "Bütün bilimleri reddedin, bilginin kendisinden de vazgeçin ve hiçliğin en yüksek noktasını arayın. Köklere döndüğünde, huzur içinde olacaksınız, huzur içinde olmak da kaderi bulmak demektir. Kaderi bulduğunda, değişmez olanı bileceksin, değişmez olanı bilmek de evreni kucaklamak demektir. Evreni kucakladığında yüce olabilirsin, yüce olmak da göğe ulaşmak demektir. Göğe ulaşan kişi Yol'la bütünleşebilir."

Konfüçyüs iç çekerek şöyle dedi:

"Ey Lao-Tzu, senin bilgeliğin ejderhanın bilgeliği."

"Benden sana Yol'u öğretmemi istiyorsun," diye devam etti Lao-Tzu, "ama Yol dediğimiz nedir? Göğün Yolu ile insanlarınkini ayırmak gerek. Göğün Yolu etkin eylemsizliktir, insanlarınki ise kısıtlayıcı eylem. Göğün Yolu insanlarınkinden bakarak incelenemez, çünkü çok uzaktır. Yol başkasına bağışlanabilseydi, herkes hükümdarına bağışlardı. Yol başkasına verilebilseydi, herkes ana babasına verirdi. Yol başkasına aktarılabilseydi, herkes çocuğuna aktarırdı. Senin aradığın bilgi kitaplarda bulunmaz, çünkü kitaplar da başka insanlar tarafından yazılmıştır. Sen ise göğün bilgisini arzuluyorsun. Kitaplar atalarımızın bıraktığı izlerdir. Ey Konfüçyüs, senin yazdığın kitaplar hepi topu birtakım izlerden ibaret. Bir ayakkabı geride izler bırakır. Peki bu izler ayakkabı mıdır?"

...ye devam
Yolu ile
...kin
...em.
...enemez,
...ilseydi,
...a
...l başkasına
...enin aradığı
...başka insanla
...arzuluyorum
...fücüyü,
...rden
...izler

Lao-Tzu etrafındaki bambuları, kuşları, taşları gösterdi. Hepsi zamanın, kendi sonucuna doğru karşı konulmaz bir şekilde geçişine işaret ediyordu:

“Dönüşümler tüm varlıkları etkiler, ama şeylerin niçin dönüştüğünü kim bilebilir? Mümkün olan her şey nasıl izah edilebilir? Başlangıç nerededir? Son nerededir?” diye sordu.

Sonra şöyle mırıldandı:

“Daha gülümsemeyi bilmeyen yeni doğmuş bebek gibi, hiç kıpırdamadan sakince bekle.”

Konfüçyüs bu sözler üzerine düşünüp şu cevabı verdi:

“Kuşlar kuluçkaya yatar, balıklar yumurtlar, kelebekler deri değiştirip dönüşüme uğrar. Bizler uzun zamandır böyle bir dönüşüme uğramıyoruz ki. Peki dönüşüme uğramayan bir kişi, nasıl olur da insanları dönüştürebilir?”

sterdi.
konulmaz bir
şeylerin niçin
n her şey nasıl oldu
dedir?" diye sordu.

uş bebek gibi,

evabı verdi:

, kelebekler
n zamandır
önüşüme

Rivaye
bir me
aldığı
gitmiş
bir gü
sormu

"İpek
felake
kaçm
İnsan

Köyl

"Hiç
Kon

Rivayet o ki, Konfüçyüs mağaranın girişinde kalarak bütün bir mevsimi pişmiş hiçbir şey yemeden geçirmiş. Sol eline aldığı kuru bir dal parçasını bir çubuğa vura vura, unutulup gitmiş, notasız ve melodisiz ezgiler mırıldanmış. Günlerden bir gün mağaranın önünden geçen bir köylü ne yaptığını sormuş ona.

“İpek giysiler bile gün gelir yırtık pırtık olur. Göğün getirdiği felaketlerden kaçmak kolay, insanların sunduğu iyilikten kaçmak zordur. Bütün başlangıçlar sondur aynı zamanda. İnsan ile gök birdir,” diye cevaplamış Konfüçyüs.

Köylü, delinin birine çattığını zannederek başını kaşımış.

“Hiçbir şey anlamamak, her şeyi anlamak demektir,” demiş Konfüçyüs iç çekerek.

Güneşin son ışıkları, Guanyin adındaki sınır nöbetçisinin önünde göz alabildiğine uzanan çorak düzlüğü hafifçe aydınlatıyordu. Sıkıcı bir gün geçirmişti. Çok az yolcu, Orta İmparatorluk'un sınırındaki bu bölgeye kadar gelmeye cesaret edebilirdi. Derken hafif bir hareket bozdu bu tekdüze manzarayı. Guanyin gözlerini kısıp bakınca, öküzünün sırtında, yerden küçük toz bulutları kaldırarak yaklaşan bir adam seçti uzakta. Yavaş yavaş, önüne kadar geldiğinde, adama yaklaşıp seslendi:

"İhtiyar, bu sınırı geçince Göğün Oğlu'nun himayesinden çıkarsın. Atalarının topraklarını terk edip nereye gidersin böyle?"

"Diyelim ki öğrencilerimden kaçıyorum. Bütün gün ağaçların gölgesinde yatarak, sertlik ve yumuşaklık hakkında tartışıyorlar..." diyerek gülümsedi yolcu.

Guanyin kulaklarına inanamıyordu. Bu yolcu, yarım asrı aşkın bir süre önce ortadan kaybolmuş efsanevi Lao-Tzu olabilir miydi gerçekten? Titreyen bir sesle sordu:

“Üstat, yani siz burayı terk edip dünyayı bilgeliğinizden sonsuza dek mahrum mu bırakacaksınız?”

“Şu çöle bir bak,” diye mırıldandı Lao-Tzu, “sürekli hareket halinde olan şu kum tepelerine bir bak. Dünyada hangi bilge sana şu kumlar ve tepeler kadar çok şey öğretebilir?”

“Saygıdeğer Üstat,” diye sözlerine devam etti Guanyin diz çökerek, “bendeniz Majestelerinin zavallı bir kuluyum. Zamanımı şiir yazarak, ceylan avlayarak geçiriyorum. Gelgelelim kalbim güzelliğe karşı hassastır. Elbette, sizin yanınızda hiçbir meziyet iddiam olamaz, ama sözleriniz ruhumun derinliklerini aydınlatabilir. Ayrıca siz buradan ayrıldığınızda bunlar üzerine iyice düşünmem de mümkün olur.”

Bir an için düşündü Lao-Tzu. Sonra da öküzünden inmeksizin, bazı düşüncelerini yazmayı kabul etti. Derleme biçiminde yazdığı bu düşüncelere *Tao Te Ching*, yani *Yolun ve Şeylerin Özünün Kitabı* adını verdi. Kitabı yazması yaklaşık bir saat sürmüştü.

Yazmayı bitirdiğinde, ruloyu Guanyin'e verdi. O da büyük bir sevinçle aldı eline:

"Üstat, yazdıklarınızın hiçbir kısmını kaçırmayayım diye, huzurunuzda hemen şimdi okuyabilir miyim, çünkü yazınız eski tarzda."

"Haydi o zaman dostum, yüksek ve anlaşılır bir sesle oku bakalım."

...yandı
...atı tabı yazan
...di. O da böy
...ayayım diye
...n, çünkü yazan
...bir sesle

Başlarda, ola ki bir hata yaparım diye duraksayarak okuyan nöbetçinin daha kendinden emin bir sesle okumaya başlaması fazla vakit almadı. Rulonun tümünü okudu. Okudukları çok zordu aslında. Nitekim o günden beri, mürekkep yalamış binlerce insan bu kitabı okuyup irdeledi – bugün de hâlâ irdelemeyi sürdürüyor. Sınır nöbetçisi Guanyin yazılanları kararlılıkla okurken, Lao-Tzu dikkatle dinliyordu. Görünen o ki eserinden hoşnuttu.

...den beri,
...okuyup
...Sınır nöbetçisi
...en. Lao-Tzu
...inden hoşnum.

meraklı çocuklar için

küçük filozoflar

ÇIKTI:

Descartes Amca'nın Kötü Cini Jean Paul Mongin

Profesör Kant'ın En Çılgın Günü Jean Paul Mongin

Bilge Sokrates'in Ölümü Jean Paul Mongin

Karl Marx'ın Hayaleti Ronan de Calan

Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu Miriam Henke

PROGRAMDA:

Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi Jean Paul Mongin

Paul Ricoeur'ün Baykuşu Olivier Abel

Diyojen: Köpek Adam Yan Marchand

Ek bilgi için www.metiskitap.com

Filozof olmadan önce onlar da çocuktü. Cevaplarını merak ettikleri soruları vardı. Onların hikâyeleriyle, siz de kendi sorularınızın peşine düşebilirsiniz.

Lao-Tzu'nun doğumunu bir kuyruklu yıldız müjdelemişti. Büyümüş de küçülmüşe benzeyen bu çocuk, ileride İmparator'un kütüphanesinde çalışacak, zamanla bilim ve bilginin boş laftan başka bir şey olmadığını düşünecekti. Sarayda iktidarın insanı yozlaştırdığına tanık olunca, bilgeliği aramak için yollara düşecekti.

Metis Küçük Filozoflar
ISBN-13: 978-975-342-822-4

Metis Yayınları
www.metiskitap.com